

Fiskeridirektoratet
Region Sør
Postboks 286
4379 EGERSTUND

Høring: Etablering av hummerreservater på Skagerrakkysten

Norges Naturvernforbund viser til høringsnotat sendt ut av Fiskeridirektoratet, region sør, 1. november 2005 vedrørende eventuell etablering av hummerreservater i Skagerrak.

Først av alt vil Norges Naturvernforbund gratulere Fiskeridirektoratet og Havforskningsinstituttet med et svært viktig initiativ for ivaretagelse av våre kystressurser. Marine beskyttede områder som et fiskeriforvaltningsverktøy har de siste tiårene fått økt oppmerksomhet som et supplement til tradisjonell fiskeriforvaltning. Økosystembasert forvaltning er høyt på agendaen. Våre kunnskapshull vedrørende det marine økosystem er store. Dagens teknologiske fiskeriforvaltning fokuserer på enkeltbestander. Basert på dagens kunnskap er marine beskyttede områder det nærmeste vi kan komme økosystembasert forvaltning.

Kystøkosystemene langs Skagerrak er under hardt press. Kyststrekningen har den høyeste konsentrasjonen av fritidsfiskere i Norge. Uttaket fra fritidsfiskere overgår etter all sannsynlighet kommersielt fiske. Dette gir spesielle utfordringer til forvaltningen. Norsk fiskeriforvaltning er mest fokusert på kommersielt fiske, og det er få restriksjoner på fritidsfiske. Marint beskyttede områder har vist seg å være et svært godt verktøy for å forvalte fiskeressurser der fritidsfiske utgjør en signifikant del av uttaket.

Det er registrert en svak vekst av hummerbestanden i Skagerrak siden 2000. Til tross for dette er hummerbestanden nede på et svært lavt nivå. I dag domineres hummerfisket av fritidsfiskere. Det fiskes uten tvil mye hummer ulovlig utenfor sesong, med andre redskaper og under minstemål. Fiskepresset er i tillegg så høyt under hummerfiskesesongen, slik at nesten all hummer som fangstes er rett over minstemål. På grunn av det harde beskatningspresset, er det svært få hummer som får vokst seg store. Stor hummer har et mye høyere reproduksjonspotensial enn små. Ved å stimulere til at vi får flere større hummer, vil dette være svært positivt for rekrutteringen av hummer. Etablering av hummerreservater er den beste måten å øke tettheten, gjennomsnittstørrelsen og reproduksjonspotensialet på hummer. Dette vil også med stor sannsynlighet styrke hummerbestanden utenfor verneområdene.

Norges Naturvernforbund vil poengtere at etableringen, overvåkingen og forskningen av hummerreservatene er svært viktig og må ha høy prioritet. For en suksessfull evaluering av hummerreservatenes effekt må det både forskes på de marinbiologiske og samfunnsøkonomiske effektene. Reservater har i fremtiden potensial for å virke på alle arter

langs kysten, og er et av de viktigste verktøyene vi har til å forvalte våre kystressurser. Det er derfor svært viktig at prosessen får høy prioritet fra myndighetenes side.

Erfaringer fra Sverige har vist at hummerreservater øker biomasse, gjennomsnittstørrelse, tetthet og reproduktivt utbytte. Det er grunn til å forvente det samme i Norge. Norges Naturvernforbund oppfordrer til at det legges opp til etablering av flere hummerreservater langs norskekysten de neste årene. Et liknende prosjekt på Vestlandet bør gjennomføres så snart de foreslåtte hummerreservatene er etablert.

Norges Naturvernforbund vil kommentere følge punkter i høringsdokumentet:

1. Etablering av marint beskyttede områder krever bred høring

Hummervernområdenes potensielle suksess avhenger av at brukerne av disse områdene respekterer reguleringene. Det er svært vanskelig å drive med kontinuerlig overvåking av områdene. Samtidig vil motstanden tradisjonelt bli sterkere hvis berørte grupper ikke får deltatt i etableringsprosessen.

Vi registrerer at Fiskeridirektoratet kun har sendt høringsdokumentet til offentlige instanser og etablerte organisasjoner. Mange brukere av de foreslåtte hummervernområdene faller utenfor dette og vil følgelig ikke få tilgang til høringen. Ved å skape en god kontakt med lokalsamfunnene tidlig i etableringsprosessen vil legitimiteten øke og mange potensielle konflikter unngås. Dette gjelder spesielt de som bor eller har fritidsbolig i nær tilknytning til de foreslåtte hummervernområdene.

Norges Naturvernforbund forventer at fiskeridirektoratet aktivt oppsøker disse interessegruppene for å informere og lytte til innspill. Norges Naturvernforbund stiller seg disponible til å delta i en slik prosess.

Norges Naturvernforbund og andre miljøorganisasjoner fikk i utgangspunktet ikke tilsendt høringsnotatet. Dette er beklagelig. Vi oppfordrer Fiskeridirektoratet til å sende oss alle høringer som berører det marine miljø.

2. Kommentar til de enkelte hummervernområdene

i. Kværnskjær – Hvaler – Østfold

Potensial: Kværnskjær ser ut til å være et godt habitat for hummer, og at vekstpotensialet er godt. *Det er grunn til å forvente gode resultater for hummerbestanden til tross for at området er relativt lite.*

Design: Registrerer at grensene på verneområdet er forskjellige i notatet fra HI og Fiskeridirektoratet. *Vi foreslår at Fiskeridirektoratets kartforslag vedtas. Dette begrunnes i at rette linjer er lettere å forholde seg til.*

Oppsyn: Både yrkesfiskere og los har stilt seg positive til å overvåke områder. Disse har derimot ingen politimyndighet. I tillegg er det ingen som er delegert et hovedansvar for å overvåke området. Dette kan skape problemer. Kværnskjær er spesielt populært for fritidsfiskere og det kan lett oppstå konflikter. *Fiskeridirektoratet bør vurdere om lokale fiskere og/eller los kan få begrenset politimyndighet for å overvåke Kværnskjær hummerreservat.*

ii. Vestre Bolærne – Vestfold

Potensial: Vestre Bolærne ser ut til å være et godt habitat for hummer.

Vekstpotensialet er godt, da mye av hummeren ligger rundt og under minstemål.

Design: Da mye av reservatet ligger mellom Haneflu og Vestre Bolærne er dette relativt lett å forholde seg til for brukerne. Reservatet ser ut til å ha gode og representative bunnforhold for hummer.

Oppsyn: Oppsynet er ikke godt nok planlagt. *Det er en god ide å montere ett eller to overvåkingskameraer. I tillegg bør det opprettes kontakt med forsvaret for at de skal få begrenset politimyndighet i hummerreservatet.*

iii. Risør Havn – Aust Agder

Potensial: Risør havn er ikke et typisk hummerområde. En viss vekst av hummer kan derimot forventes, da det foregår et utsettingsprogram. *Reservatet har ikke potensial som forskningsområde for effekter av hummerreservater, men har et potensial til å bli brukt for folkeopplysning.*

Design: Området er relativt stort, slik at noen gode hummerhabitater kan eventuelt eksistere. *Grensene er oversiktlig, da de går fra øy til øy.*

Oppsyn: Området vil ha god overvåkning, da politi, fiskemottak og akvariet ligger i området.

iv. Flødevigen – Aust-Agder

Potensial: Hummerfangstraten er relativt lav i dette området. Området er derimot stort, og ved å inkludere området rundt Ærøya i reservatet vil potensialet for gode resultater øke.

Design: Den rette sørlige grensen ut forbi Ærøya og videre rundt Ærøya er god. *Det kunne derimot vært praktisk for forvaltningen og overvåkingen at det ble trukket en rett strek fra nordsiden av Ærøya og inn til Stølsviga. Ideelt sette burde grensen gått fra Ærøya og rett over til sørøstlig nes på Havsøya, og da en grense på sørsiden av Havsøysund.*

Oppsyn: Hummerreservatet vil uten tvil være godt overvåket, da HI har sin forskningsstasjon her. Østsiden av Ærøya bør allikevel patruljeres jevnlig.

Total vurdering av hummerreservatene:

Norges Naturvernforbund har tro på at det kan registreres gode resultater i hummerbestanden for reservatene Kværnskjær, Vestre Bolærne og Flødevigen. Risør Havn vil derimot være relativt uinteressant som forskningsområder, da vekstpotensialet er lavt og at utsetting vil forstyrre dataene.

Det er oppsynet som vil være den største utfordringen. Det skal relativt lite tyvfiske til før det kan bli store forstyrrelser i forskningsdataene. Norges Naturvernforbund forventer derfor at Fiskeridirektoratet legger ekstra vekt på dette.

Norges Naturvernforbund foreslår at det blir gjort enkelte endringer på hummerreservatet i Flødevigen: Grensen bør bli satt med en rett strek fra nordsiden av Ærøya og inn til Stølsviga. Slik grensen er foreslått vil det være komplisert for brukerne å forholde seg til grenser som forandrer retning i åpen sjø. En rett linje vil være lettere å forholde seg til. Enda mer formålstjenlig ville det vært om grensen ble satt fra Ærøya og rett over til sørøstlig nes på Havsøya, og da en grense på sørsiden av Havsøysund.

3. Restriksjoner på bruk av området

Norges Naturvernforbund ser det som helt nødvendig at all fiskeaktivitet foruten krokfiske blir forbudt innenfor hummerreservatene. Hvis det lempes på disse restriksjonene vil sannsynligheten for å få signifikante resultater innen 2017 bli betraktelig redusert.

Norges Naturvernforbund foreslår at det innføres et totalforbud mot fiske i reservatet i Flødevigen. Dette ville gitt muligheter til forskning på andre arter som torsk, flyndre og steinbit. I tillegg ville dette gitt muligheter for en helhetlig økosystemovervåkning. Dette finnes ikke langs norskekysten i dag. Et slikt verneområde vil ha store forskningsmessige fordeler og legge grunnlag for svært gode fremtidige tidsserier.

4. Informasjonsarbeid

Norges Naturvernforbund oppfordrer Fiskeridirektoratet til å gjennomføre en velplanlagt informasjonskampanje vedrørende hummervernområdene. Kampanjen må gjelde hele tiårsperioden, men det er mest behov for ressurser de første tre årene. Det er viktig at kampanjen når alle brukere av områdene rundt reservatene. Ved å skape de rette holdninger og legitimitet vil behovet for overvåkning reduseres.

Norges Naturvernforbund stiller gjerne opp for å delta i en informasjonskampanje.

Takk for muligheten til å komme med innspill

Med vennlig hilsen
Norges Naturvernforbund

Alf Ring Pettersen
Rådgiver, marint miljø